

A SZÉP ARATÓASSZONY

A tizenhatodik születésnapomat ünnepelték. Apám inget vett magára, fekete nadrágot, anyám új frizurát vágatott, hogy mutasson valahogyan, a nagyapám éppen csak a vacsorához jött be. Ő nem szereti a tisztaszobát, mert ki kell lépnie a gumicsizmából, és mindig kihull a széna a kapcából, anyám pedig morogva sepri össze. Az öreg nem lát jól, lassú is, pedig öszszeseperné, tudván, anyámnak mindig a kelleténél több a dolga, körülnéz, szeme a seprűt keresi, és mozdul, de mielőtt elér a sarokba, ahol az állófogas mögött a kefeseprű és a szögletes bádoglepát támaszkodik, anyám megragadja a seprűnyelet, előbb a küszöböt sepri le, aztán kifut a lábtörlővel, ami ráadásul olyan anyagból van, kókuszrost vagy mi a fene, hogy nehéz kirázni, egyenként szedegeti a szénaszálakat, majd felsepri a padlót, és mindent helyreigazít, végül lefut a lépcsőn a pár gumicsizmával, és kiüríti a pelyvát belőle. Keresztanyám a férjével jött és a lányával, Évácskával, aki nálam egy évvel fiatalabb, de már a szénában hempereg a szomszéd fiúkkal. Tudom, mert éppen a szomszédban laknak, a csűrjük a mi disznópajtánk mögé épült, a disznópajta felett a sarjútartó, oda szoktam felmászni, hogy kihallgassam őket.

Az asztalon véres és májas hurka, kolbász és káposztaléleves, mert azelőtt két nappal disznót vágtunk, falun nagy esemény, harmadnap is fő beszéd téma, hogy kétszáz kiló volt-e vagy csak százkilencven, és a mészáros milyen ügyesen vagy ügyetlenül faragta ki a tömbhúsokat. A szép szál kolbászokat emlegették, ekkor már a füstölőben lógtak, hogy legyen mit zsírba lesütni, nyáron felpakolni a kaszálóba. Pálinkát ittak és valami savanyú bort, kínáltak engem is, de nem kívántam egyiket se, éppen csak koccintottam, amikor mindenki rám emelte a poharát. Keresztanyámnak már ekkor gyanúsán csillogott a szeme, és hangosan nevetett, ropogósan, ívesen, mint egy ének, közben láttam a teljes felső fogsorát, ahogy a fejét hátravetette. Keresztanyám negyvenet tölt, de még most is nagyon szép asszony, nem túlzok, ha azt mondom, legszebb a faluban.

Mivel nekem testvérem nem született, gyakran gyerekeskedtem náluk, ha anyámék valahová mentek, engem átcsaptak a szomszédba, kereszt-

anyám Évácskával egy ágyban altatott, úgy tartott, mint tulajdon gyermekét. Évácskán kívül van egy nagy fia, de az hamar elkerült otthonról, felcsapott asztalosinasnak a szomszéd faluban, át is költözött oda, megnősült, társa lett hajdani mesterének, az egész vidék dicséri a keze munkáját. Az új konyhaszekrényünket is ő csinálta, anyám valahányszor kihúz egy fiókot, a nevét emlegeti. Néha az az érzésem, itt él velünk, a konyhában, jön, hogy rakjak neki egy széket az asztal sarkára, tegyek tányért, eszcájgot – mert anyámnak, leány híján, én segítek teríteni. Megszoktam, nem szégyellem. Egészen a mai napig nemigen tudtam, mi az a szégyen.

Szeretemben nőttek fel, nemcsak anyám, de keresztanyám is szeretett, ha az ura mordan nézett, akkor is tányéromra rakta a legszebb mellehúst a csirkepaprikásból, mert tudta, hogy azt szeretem, és a vért, amit kockákra vágva a belsőségekkel, combokkal, háttal együtt magas falú ércclábasban főzött, és legtöbbször puliszkával kínálta. Talán hiányzott neki a fia, rajtam élte ki a fiúgyerekről való gondoskodási vágyát, nem tudom, de én is szerettem erősen náluk lenni, mert éjszaka érdekes zajokat hallottam az ágyukból, és keresztanyu reggel hálóingben vetette az ágyat, nagyon rövid hálóinget hordott, ami éppen csak takarta a gyönyörű, telt melleit, és amikor mélyen behajolt az ágy végébe, hogy eligazítsa a dunyhát, a hálóing felcsúszott a fenekén. Szerettem a szobájuk szagát is, beosontam, mielőtt ablakot nyitott, hogy megszívjam magam. Az iskolapadban félig-meddig aludtam, mert éjszaka olyankor keveset, és fejemben sóhajtásokat és nyögéseket halottam, nem tudtam szabadulni a hangoktól, és nem is akartam, mert jó volt rá gondolni, és a felkapott hálóingre, szép combjaira, fenekére és kivillanó lábaközére. Imádtam keresztanyut. A férje mellett szeretőt is tartott, Évácskával mindketten tudtuk, talán ő is tudta, hogy tudjuk, talán a férje is tudta, de soha senki nem beszélt róla. Néztam a vacsoránál, ahogy hátravetett fejjel kacag, villog a hibátlan, fehér fogsora, milyen szép marad a nő, ha szeretője van, gyerekként nem nehezteltem rá, eszembe se jutott ítélkezni felette, pedig most teljesen másképp gondolom. Aztán anyámra néztem, aki nála öt évvel idősebb, de az életkedv csak egyházi ünnepeken költözik belé, akkor is csak az úrvacsoráig tart, és inkább áhítat formájában nyilvánul meg. Biztosan tudom, hogy anyámnak nem volt szeretője, apám volt az első és utolsó férfi az életében. Jó asszony volt, Isten nyugtassa, hatalmas szíve mai napig legenda a faluban, de én csak sajnálni tudom, főleg most, hogy nincs már, és tudom, biztosan tudom, hogy boldogtalan és túlhajszolt életében én voltam egyetlen öröme.

Évácska ült szendén az anyja mellett, a felnőttek ittak, én meg azon töprengtem, min ábrándozik a kisasszony, akit úgy ismertem, mint a tenyere-
met, szinte hallottam a gondolatait, vagy láttam leírva, ahogy annyi nő leg-
bensőbb gondolatát olvastam különféle könyvekben, amikor egyszer csak
arra leszek figyelmes, hogy mindenki engem néz. Mármint a felnőttek. És
nevetnek. Mint aki másik világból érkezik, kaptam fel a fejem, néztem körül.

Keresztanyu felém csillogtatta a szemét, és azt kérdezte:

– Emlékszel? Amikor hozzám bújtál, mert egy ágyban aludtunk Évács-
kával hárman, őt még szoptattam, te is a mellemre bújtál, de nem szopni
akartál, csak simogattad, úgy tudtál elaludni.

Arcomon felfutott a vér, és éreztem, hogy menekülnöm kell, mert nem
tudok senki szemébe nézni, akik az asztalnál az üvegek, poharak és tálak kö-
zött bámulnak rám, felugrottam, és kifutottam az ajtón, a ropogó havon át
egyenesen a csűrbe. De ott hideg volt, felhajtottam a lappantyút, amin ke-
resztül a szénát gyúrjuk a tehenek meg a lovak elé, és átmásztam a pajtába,
egyenesen Pajtás jászolába, aki nem csodálkozott, mert csikókora óta jóban
vagyunk, ha valahová gyorsan kellett eljutni, kantárt dobtam a fejére, és
szórén lovagoltam. Jó a jászolban a ló bársonypuha orrát simogatni, máris
jobban éreztem magam, és arra gondoltam, a nyáron elmegyek napszá-
mosnak, kikeresem egy nyereg árát, ki én. El is aludtam volna a szénában,
ha nem hallom, hogy nagyapám krárogva nyitja a két pajtaajtót, mert télen
kettőt csukunk, hogy a meleg bent maradjon. Szvettert hozott, amit anyám
küldött utánam. Kénytelen-kelletlen belebújtam, pedig egyáltalán nem
éreztem hideget, a pajtában két ló és két tehén, tíz-tizenkét fok is lehetett,
hiába odakint mínusz ugyanennyi. Felvettem a szvettert, hogy ne bántsam
az öreget, ha már kifáradt idáig, és szerettem volna, ha visszamegy a házba,
de nagy kényelmesen leült a két ló közé a rúdra, Csillag a gallérját szagol-
gatta, puha, örökmozgó ajkával bele-belekapott, míg az öreg hátralegyin-
tett jobb kézzel, a kanca pedig magasra kapta a fejét, mintha nem tudná,
hogy meg nem ütné semmi pénzért. Aztán megszólalt:

– Meséljem el neked, fiam, hogy jártam én fiatalkoromban. Aratóban
voltunk. Régebb úgy volt, hogy a csépléshez körberakták a kénéket, azok
közé hullott a pozdorja, pelyva, vagy hogyan mondjam, hogy értsed. Ma
már kombájnnal aratnak, csépelnek, minden másképpen van. Volt ott egy
szép asszony, fiatalasszony. Olyan szép volt, mint a nap. A nők az arató-
ban a legszebbek, bőrük barna és az izzadságtól fényes. Ahogy hajolnak a
térdig érő, nyári ruháikban, ahogy a széles szalmakalap árnyékot vet az ar-
cukra, felegyenesednek, amikor mozdul a levegő, és mosolyognak, mert ők

képzeletben már a kenyeret, diós, mákos kalácsot, tejszeles lepényt sütik, cipót káposztalevélben a gyerekeknek. Egész nap a fiatalasszony körül forogtam, úgy intéztem, hogy körülötte dolgozhassak, mert olyan ruha volt rajta, a derekán szorosra összehúzza, s afelett elődomborodott a két gyönyörű melle, szép, kerek arca volt, békés és mosolygós. Szóval, egész nap őt kerültem, aztán egyszer csak a magas kék mögött nem volt más, csak az asszony és én, a kezem pedig elindult az inge felé. Muszáj volt megsimogatnom, éreztem, meghalok, ha nem tehetem a mellére a kezem, nem tudtam uralkodni felette. A fiatalasszony – gyönyörű, világosbarna szeme volt – rám nézett, intette a fejével, hogy nem. „Ez a gyermekeké” – mondta, megfogta a kezem, és a szoknyája alá vezette. Azt hittem, fiam, ott, abban a helyben elájulok, olyan szédülés fogott el.

Az öreg rám nézett, igazított a svájci sapkáján.

– Az asszonyoknak valami egyéb kell, mint amit mi akarunk tőlük. Érted, fiam?

Bólintottam. Pedig dehogy értettem. Ez után végképp nem értettem semmit.